

Opis źródła:

W 1241 roku Imperium Mongolskie, pod wodzą chana Batu, wnuka Czyngis-chana, przeprowadziło niszczycielski najazd na Europę Środkową. Ta inwazja, będąca częścią szerszych kampanii mongolskich w Europie, miała dalekosiężne skutki dla regionu. Najazd rozpoczął się na Rusi, gdzie mongolskie wojska pokonały lokalne księstwa ruskie. Ruś Kijowska, osłabiona wewnętrznymi konfliktami, nie była w stanie stawić skutecznego oporu. Po zdobyciu Kijowa i innych miast, Tatarzy ruszyli na zachód, kierując się w stronę Polski i Węgier. Fragment „Kroniki wielkopolskiej”, opisuje przebieg najazdu Tatarów na Polskę i Węgry.

Miejsce wydania:

Kraków

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Biblioteka Watykańska

Tekst źródła:

O pierwszych Tatarach, którzy wtargnęli do Polski i Węgier.

W roku zaś Pańskim 1241 chan Tatarów Batu wraz ze swymi wojskami Tatarów, ludu srogiego i niezliczonego, przeszedłszy przez Ruś, chciał wkroczyć na Węgry. Lecz zanim dotarł do granic Węgier, część swojego wojska skierował przeciw Polsce. W Popielec spustoszyli oni miasto i ziemie sandomierską, nie oszczędzając ani płci, ani wieku. Potem przez Wiślicę przyszedli do Krakowa, szerząc spustoszenie. W pobliżu Opola zabiegli im drogę Władysław, książę opolski, i Bolesław, książę sandomierki, i zaczęli walczyć. Lecz podawszy tyły, uciekli, nie mogąc stawić oporu nawale i woli Bożej. I tak wspomniana część wojska Tatarów, pustosząc kolejno Sieradz, Łęczycę i Kujawy, przyszedła aż na Śląsk. Henryk, syn Henryka Brodatego, książę Śląska, Krakowa i Wielkopolski, potężnie zabiega im drogę z wieloma tysiącami zbrojnych na polu zamkowym w Legnicy i odważnie walczy z nimi, pokładając nadzieję i ufność w pomocy Boga. Lecz zrządzeniem Boga, który niekiedy z powodu zbrodni zezwala na biczowanie swoich, wspomniany szlachetny książę Henryk, straciwszy wiele tysięcy ludzi, sam poległ zabity. Wraz z nim podobnie został zabity pewien książę Bolesław z przydomkiem Szepiołka. Gdy zaś chan Tatarów Batu wkroczył na Węgry, zabiegli mu drogę bracia Bela i Koloman, królowie Węgier. Ci, straciwszy w bitwie większą część swojego wojska, wreszcie uciekli. I tak, Batu pustosząc Węgry i okrutnie zabijając ludzi od największego do najmniejszego, nie oszczędzając ani płci, ani wieku, przekroczył nawet rzekę Dunaj. W tym królestwie zabawił przeszło rok, sprawiając okrutną rzeź wśród ludzi i niegodziwie pustosząc miasta.

Pytania do źródła.**Pytania dla uczniów szkoły podstawowej:**

1. W którym roku chan Tatarów Batu wraz ze swoimi wojskami wtargnął do Polski i Węgier?
2. Przez które terytorium przeszli Tatarzy, zanim dotarli do granic Węgier?
3. Jakie były wyniki walki książąt opolskiego i sandomierskiego z Tatarami?
4. Którzy królowie Węgier starali się zatrzymać chana Batu i jego wojska?
5. Jak długo Tatarzy przebywali na terytorium Węgier?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy):

1. Kto był przywódcą Tatarów podczas najazdu na Polskę i Węgry w 1241 roku?

2. Jakie miasta i regiony Polski zostały zniszczone przez Tatarów podczas ich najazdu?
3. Jakie były reakcje polskich książąt na najazd Tatarów?
4. Kto walczył z Tatarami na Śląsku i jakie były wyniki tej walki?
5. Jakie były główne cele najazdu Tatarów?
6. Jakie były konsekwencje najazdu Tatarów dla Polski i Węgier?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. Które ziemie polskie zostały spustoszone przez Tatarów w 1241 roku?
2. Jakie były działania polskich książąt w odpowiedzi na najazd tatarski?
3. Jakie były główne cele Tatarów podczas ich najazdów na Europę w XIII wieku?
4. Jakie znaczenie miały najazdy tatarskie dla średniowiecznej Europy?
5. Jakie znaczenie miało przejście przez Ruś dla Tatarów przed najazdem na Polskę i Węgry?

Słowniczek pojęć:

Chan Batu (ok. 1207-1255), chan Tatarów, wnuk Czyngis-chana. W 1241 roku dowodził inwazją na Europę Środkową, w tym na Polskę i Węgry. Batu Chan był kluczową postacią w rozprzestrzenianiu się Imperium Mongolskiego na zachód. Po spustoszeniu Rusi skierował swoje wojska na Węgry i Polskę, gdzie odniósł wiele zwycięstw. Jego działania miały długotrwałe skutki dla regionu, niszcząc miasta i powodując ogromne straty w ludności.

Władysław Opolski (ok. 1225 - 1281/1282), książę opolski, syn Kazimierza I opolskiego. W 1241 roku próbował powstrzymać najazd Tatarów w pobliżu Opola, ale jego siły były zbyt słabe, aby stawić skuteczny opór. Po klęsce musiał uciekać. Władysław był ważnym władcą lokalnym, który starał się bronić swoich ziem przed najazdami i utrzymać władzę nad swoim księstwem.

Bolesław V Wstydlivy (1226 - 1279), książę sandomierski, syn Leszka Białego. W 1241 roku walczył przeciw Tatarom wraz z Władysławem Opolskim. Po klęsce musiał uciekać, nie mogąc stawić skutecznego oporu. Bolesław jest znany z pobożności i starań o wzmocnienie swojego księstwa. Po śmierci brata, objął władzę nad Krakowem i Sandomierzem.

Henryk II Pobożny (1196/1207 - 1241), książę śląski, krakowski i wielkopolski, syn Henryka I Brodatego. W 1241 roku walczył z Tatarami na polu bitwy pod Legnicą, gdzie zginął wraz z wieloma swoimi wojownikami. Jego śmierć była wielką stratą dla Polski, ponieważ był jednym z najbardziej wpływowych i potężnych władców tego okresu. Był także patronem Kościoła i wspierał rozwój kultury oraz gospodarki w swoim księstwie.

Bolesław Dypoldowic Szepiołka (data nieznana - 1241), książę związany z dworem Henryka II Pobożnego. Zginął wraz z nim w bitwie pod Legnicą w 1241 roku. Jego przydomek "Szepiołka" (lub "Szepiołka") jest mało znany i rzadko występuje w źródłach historycznych, co sugeruje, że mógł być mniej znaczącą postacią, mimo swojego udziału w kluczowej bitwie.

Bela IV (1206 - 1270), król Węgier w latach 1235-1270, syn Andrzeja II. W 1241 roku próbował powstrzymać najazd Tatarów wraz z bratem Kolomanem. Po klęsce musiał uciekać, a jego królestwo zostało spustoszone przez Tatarów. Bela IV był znanym reformatorem i odbudował Węgry po najeździe tatarskim, wzmacniając państwo zarówno militarnie, jak i gospodarczo.

Koloman z Węgier (1208 - 1241), młodszy brat Beli IV, książę sławoński i ban Chorwacji. W 1241 roku walczył u boku swojego brata przeciw Tatarom. Podobnie jak Bela, musiał uciekać

po przegranej bitwie. Zginął w wyniku odniesionych ran lub w kolejnych walkach z Tatarami. Jego śmierć była ciosem dla węgierskiego oporu przeciw najeźdźcom.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord – Joanna Kunigielis